

УДК 327:316.61(043)

Б.В. Ковалевич

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна

ВІРТУАЛЬНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

B.W. Kovalevych

VIRTUALITY AS A CHARACTERISTIC OF HUMAN OF XXI CENTURY

На сучасному етапі історії, все більшого значення набувають новітні технології, які створюють навколо людини своєрідний «віртуальний» світ. У західній культурі латинське *virtus* розуміється в чотирьох значеннях. З одного боку – це моральна цінність, благо (наприклад, в англійській мові *virtus* – це чеснота), з другого – певна актуально існуюча і діюча реальність, з третього – артефакт, а з четвертого, «віртуальний» – часто синонімом потенційного, уявного, нереального [2].

Сам термін «віртуальна реальність» позначає таку реальність, яка може існувати як в потенційному, можливому стані, так і в актуально існуючому, діючому стані.

Взагалі у сучасному філософському знанні віртуальна реальність досліджується в декількох аспектах:

- як концептуалізація сучасного рівня розвитку інформаційної техніки і технологій, який дозволяє відкривати і створювати нові виміри культури і суспільства (Н. Маньковська, В. Мотлевський, А. Орлов, Є. Маєвський, А. Прохоров, Ю. Легенький, В. Куріцин, В. Тарасюк та інші);

- як розвиток ідеї множинних (можливих) світів та споконвічної невизначеності і відносності «реального» світу. У межах цього напрямку досліджуються проблеми віртуальних світів у модальній логіці (В. Васюков, А. Родін, О. Севітнова, Є. Сидоренко), множинних світів у квантовій механіці та у космології (Т. Романовська, В. Ерекаєв, О. Севальніков), віртуальної реальності та віртуальних світів як світів знання в епістемології (М. Овчинников, В. Візгін, С. Борчиков, С. Баксанський, О. Коняєв, М. Опенков, Л. Мікешина, О. Мамчур) [2];

- як змінені стани свідомості. Статусу віртуальної реальності змінені стани свідомості набувають у межах поліонтичного підходу, що передбачає розгляд реальності як багаторівневої (М. Носов) [3, 34].

Особливість віртуальної реальності як динамічного, незавершеного середовища полягає у взаємозалежності і взаємодії людини та моделі віртуального світу, створеної інформаційними та телекомунікаційними технологіями. Знаки, які формують даний тип віртуальної реальності, є симуляторами, у результаті чого реальність заміщується віртуальною реальністю. Для віртуального простору характерні: нелокалізованість, децентрованість, антиєрархічність.

Віртуальність життєдіяльності людини посилюється її прагненням до свободи. Відносна свобода віртуальної реальності обумовлена тим, що: 1) у ній людина має можливість виступати творцем середовища, вибирати коло осіб для спілкування, зберігати свою анонімність або грати бажані соціальні ролі, знаходити нішу для трудової та соціальної активності; особа може змінювати і навіть знищувати своє творіння; 2) у ній відбувається взаємопроникнення реального, вигаданого, символічного; 3) вона менш агресивна до людини, в значній мірі підкорена їй. Віртуальна реальність і реальність, яку вона представляє чи заміщає, здатні до взаємної детермінації. Прагнення людини до віртуалізації свого життя часто обумовлено бажанням зробити своє життя більш яскравим, таким, що містить цікаві події та сильні емоційні почуття [1].

Як підтверджують різні наукові дослідження, сьогодні з 7 млрд мешканців планети майже 2 млрд вже є користувачами інтернету, їх життя все більш набуває віртуального характеру, а заглиблення в on-line – масштабних розмірів. Мережева організація життя сучасної людини і суспільства вимагає створення нових компонентів соціальної інфраструктури – таких як повсюдний доступ до мережі Wi-Fi (безпроводний інтернет), інформатизація виробництва і діяльності органів влади та місцевого самоврядування, всіх служб і організацій, що надають людині соціальні послуги і забезпечують комфортність та ефективність її життєдіяльності.

Віртуальна людина, ідентифікуючи себе, усвідомлює себе «тут і зараз», тобто тією особистістю (образом), якою вона є ситуативно, залежно від простору і реальності, в якій перебуває. «Я» актуалізується під час спілкування з кимось, комунікації, промовляння, присвоюючи собі суб'єктивність. Людина створює не тільки власну, актуальну в даний момент ідентичність, але і певний «віртуальний» архів, наповнений створеними нею образами. Одним із таких сервісів є соціальні мережі. Їхня робота базується на людських зв'язках або ж взаємних інтересах [4].

Для прикладу соціальних мереж можна навести такі, як: «MySpace», «LiveJournal», «Facebook» та його аналог «Вконтакте», «Однокласники», «Last.Fm» та багато інших.

Отже, віртуальність є тотальною характеристикою соціальної реальності. Віртуалізація суспільства в даний час носить загальний, універсальний характер. Вона стосується практично всіх елементів суспільства: економіки, політики, науки, мистецтва, сім'ї і сексуальних стосунків тощо. Суть розвитку процесу віртуалізації суспільства полягає в наростаючому заміщенні речового середовища образами, гра з якими поступово набуває всеохоплюючого характеру. Ця тенденція виявилася у співзвучній культурі постмодернізму.

Література

1.Бойко Г.А. Віртуальність як частина життєдіяльності людини сучасності [Електронний ресурс] / Г.А.Бойко. – Режим доступу: <http://intkonf.org/boyko-ga-virtualnist-yak-harakteristika-zhittediyalnosti-lyudini-21-stolittya>

2.Лучинкіна А. Соціально-психологічні характеристики віртуального простору [Електронний ресурс] / А. Лучинкіна. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nivoo/2011_6/10.pdf

3.Носов Н.А. Виртуальная психология / НА Носов. - М. : Аграф, 2000. -432 с.

4.Черуха А. Віртуальне життя як спроба змінити / замінити реальне життя в культурі web 2.0. [Електронний ресурс] / А. Черуха. – Режим доступу: <http://inf.oa.edu.ua/dopovid/cheruha.pdf>